

Obsah

Předmluva odpovědného redaktora	1
Rusko na cestě k 20. století	5
Od formování východoslovanského společenství po začátek vlády Mikuláše II.	5
1. Počátky Rusi	8
2. Christianizace Rusi. Skladba ruského národa	13
3. Pád do tatarského jha a osvobození	21
4. Ruská společnost v 15. a 16. století	27
5. Pozvolný pád do času nepokojů 1564-1612	39
6. Ruské obrození. Od carství k impériu (1613-1894)	44
1. Panování posledního cara	57
1.1. Začátek vlády cara Mikuláše II. (1894-1904)	59
1.1.1. Panovník Mikuláš II.	59
1.1.2. Rolnictvo	64
1.1.3. Pozemková otázka	66
1.1.4. Kozáctvo	68
1.1.5. Šlechta	70
1.1.6. Rozvoj průmyslu a měst	71
1.1.7. Státní finance	74
1.1.8. Situace dělnictva. Dělnická otázka	75
1.1.9. Úřednictvo a administrativní aparát	78
1.1.10. Podnikatelský stav	81
1.1.11. Vnější politika říše	84
1.1.12. Ruská inteligence	88
1.1.13. Duchovní stav společnosti. Ruská církev	92
1.1.14. Tendence v oblasti vzdělání, vědy a kultury	98
1.1.15. Politické nálady ve společnosti	103
1.1.16. Zemské liberální hnutí	105
1.1.17. Narodnictví na přelomu 19. a 20. století	108
1.1.18. Strana socialistů-revolucionářů. Teror	109
1.1.19. Marxismus ortodoxní a kritický	111
1.1.20. Národnostní otázka a národnostní hnutí	117
1.1.21. Muslimská komunita v Rusku	133
1.1.22. Buddhisté v Rusku	134
1.2. První ruská revoluce (1905-1906)	139
1.2.1. Rusko-japonská válka 1904-1905	139
1.2.2. Portsmouthský mír	150
1.2.3. Krvavá neděle a její následky. Vznik sovětů	151
1.2.4. Liberální hnutí v roce 1905	158
1.2.5. Říjnový manifest	162
1.2.6. Ministerstvo hraběte Witteho	166
1.2.7. Lidové zastoupení a Ústava roku 1906	169
1.2.8. Ruské politické strany po zveřejnění Říjnového manifestu	171
1.2.9. I. Státní дума. Vyborský manifest	177
1.2.10. II. Státní дума	181
1.2.11. Mravní stav společnosti a církev v období první ruské revoluce	183
1.2.12. Teror, antiterorismus a postoj veřejnosti	187

1.3.	Dumská monarchie (1907–1914)	191
1.3.1.	Reforma volebního zákona z 3. června	191
1.3.2.	P. A. Stolypin a politická stabilizace	194
1.3.3.	Agrární reforma	200
1.3.4.	Zemská správa	205
1.3.5.	Města a městská samospráva	210
1.3.6.	Družstevní a přestěhovalecké hnutí	213
1.3.7.	Průmysl, doprava, národní důchod. Postavení dělníků	217
1.3.8.	Státní finance	222
1.3.9.	Říšská administrativa	223
1.3.10.	Zahraníční politika: vztahy v Evropě	224
1.3.11.	Ruská politika na Balkáně	226
1.3.12.	Politika Ruska na Dálném východě	228
1.3.13.	Státní дума	229
1.3.14.	Národnostní menšiny a národní hnutí	234
1.3.15.	Ukrajinský nacionalismus	244
1.3.16.	Lidové vzdělávání, věda a kultura	246
1.3.17.	Duchovně-náboženský stav společnosti	253
1.3.18.	Ruská církev na cestě k místnímu koncilu	264
1.3.19.	Islámská společenství v dumském Rusku. 1905–1917	268
1.3.20.	Společnost a státní moc	269
1.4.	První světová válka (1914–1918) a druhá ruská revoluce	273
1.4.1.	Balkánská krize roku 1914 a vypuknutí války	273
1.4.2.	Byla válka nevyhnutelná?	274
1.4.3.	Vojenské postavení Ruska v roce 1914	278
1.4.4.	Ruské válečné operace první světové války	283
1.4.5.	Diplomatická podpora války. Plán poválečného uspořádání	303
1.4.6.	Ruské hospodářství ve válečných podmínkách	305
1.4.7.	Ruská společnost a válka	309
1.4.8.	Carská administrativa a vedení války	320
1.4.9.	Národní a konfesijní hnutí a válka	326
1.4.10.	Německá a ruská okupační politika	333
1.4.11.	Okupační politika Ruska v Rakousku a v Turecku	336
1.4.12.	Ideologická válka	341
1.4.13.	Morálka ruské armády a nálada v týlu. Ztráty a zajetí	343
1.4.14.	Únorová revoluce 1917: příčiny, charakter, průběh	347
1.4.15.	Abdikace Mikuláše II. a její právní a politické důsledky	357
2.	Rusko za revoluce 1917–1922	367
2.1.	Prozatímní vláda (březen–říjen 1917)	369
2.1.1.	Prozatímní vláda a sověty	369
2.1.2.	Nálady ve společnosti mezi únorem a říjnem 1917	376
2.1.3.	Dubnová krize a červnové bolševické povstání	379
2.1.4.	Armáda a loďstvo od února do října	390
2.1.5.	Vnitřní a zahraniční politika Prozatímní vlády	397
2.1.6.	Venkov mezi únorem a říjnem	398
2.1.7.	Státní porada v Moskvě	400
2.1.8.	Vystoupení generála Kornilova	403
2.1.9.	Nepřátelé zprava a nepřátelé zleva	407

2.1.10.	Národnostní vztahy. Národy a jejich elity	412
2.1.11.	Vyhlášení nezávislosti Polska a slovanská otázka	417
2.1.12.	Církev a vztah k víře po únoru. Moskevský sněm v letech 1917-1918	418
2.1.13.	Agonie Prozatímní vlády a uchvácení vlády bolševiky	424
2.2.	Válka o Rusko (říjen 1917-říjen 1922)	435
2.2.1.	Nastolení bolševické diktatury. Sovnarkom	435
2.2.2.	Cíle bolševiků. Světová revoluce a vzpoura proti Bohu	441
2.2.3.	Konfiskace veškerého majetku. Naplánovaný hladomor	444
2.2.4.	Kontrola nad armádou. Dobyetí hlavního stanu	448
2.2.5.	Volby a rozeznání Ústavodárného shromáždění	450
2.2.6.	Válka proti vesnici	454
2.2.7.	Politika „válečného komunismu“ a její důsledky. Militarizace práce	457
2.2.8.	Brestlitevský mír a spojení bolševiků s Rakouskem a Německem	460
2.2.9.	Rozpad Ruska	463
2.2.10.	Ruská společnost v roce 1918. Politika velmocí	477
2.2.11.	Zavraždění carské rodiny a členů dynastie	487
2.2.12.	Všeruská mimořádná komise (Čeka), rudý teror, rukojmí. Likvidace elity Ruska	498
2.2.13.	Boj s vírou a církví. Novomučednictví	510
2.2.14.	Vytvoření režimu jedné strany	514
2.2.15.	Začátek odporu vůči bolševickému režimu	517
2.2.16.	Výbor členů Ústavodárného shromáždění (Komuč). Lidová armáda	523
2.2.17.	Ufimská konference. Direktorium	535
2.2.18.	Vytvoření Dobrovolnické armády	538
2.2.19.	Politika velmocí ve vztahu k Rusku. Jasská konference	547
2.2.20.	Sibiřská vláda. Admirál Kolčak	551
2.2.21.	Cíle a úkoly antikomunistického boje	554
2.2.22.	Průběh vojenských akcí v letech 1918-1919. Rudá armáda a bílé armády	558
2.2.23.	Ruské oblasti osvobozené od bolševiků. Situace, správa, nálady veřejnosti	577
2.2.24.	Církev a náboženská hnutí v letech občanské války	583
2.2.25.	Židé v občanské válce	586
2.2.26.	Ukrajina v občanské válce	589
2.2.27.	Pobaltí v letech občanské války	595
2.2.28.	Finsko v letech občanské války	601
2.2.29.	Bělorusko v letech občanské války	602
2.2.30.	Kavkaz v letech občanské války	604
2.2.31.	Střední Asie v letech občanské války	614
2.2.32.	Polsko v letech občanské války. Sovětsko-polská válka a řížský mír	616
2.2.33.	Bílá diplomacie v letech občanské války	621
2.2.34.	Rudá zahraniční politika v letech občanské války. Kominternu	623
2.2.35.	Ústup bílých armád v letech 1919-1920	627
2.2.36.	Bílý Krym. Rok 1920. Politika generála Wrangela	636
2.2.37.	Dálnovýchodní republika a zemský sněm roku 1922	642
2.2.38.	Obsazení národních států bolševiky. Národnostní odpor	645
2.2.39.	Odchod bílého Ruska do ilegality a do exilu	649
2.2.40.	Příčiny porážky bílého hnutí	655
2.2.41.	Lidová povstání v letech 1920-1922	660
2.2.42.	Likvidace kozáctva	668
2.2.43.	Plánovaný hladomor v letech 1921-1922, jeho formy a cíle. Boj s církví	671

2.2.44.	Společnost pod bolševickou vládou v letech občanské války	677
2.2.45.	Sovětská propaganda a ruská kultura v letech 1918-1922	681
2.2.46.	Komunistická elita v letech 1918-1923	685
2.2.47.	Humanitární a ekonomické důsledky občanské války	687
3.	Rusko v letech utváření komunistického režimu (1923-1939)	691
3.1.	Hledání cest a konsolidace stalinismu (1923-1928)	693
3.1.1.	Od válečného komunismu k NEPu. Lžithermidor	693
3.1.2.	Budování komunistického státu. Vznik SSSR	695
3.1.3.	Obnova národního hospodářství	701
3.1.4.	Národnostní politika bolševiků	705
3.1.5.	Zahraniční politika bolševiků	710
3.1.6.	Ztroskotání světové revoluce	713
3.1.7.	Boj o moc uvnitř komunistické elity. Pseudopravice a pseudolevice	715
3.1.8.	Sovětská kultura v roli propagandy	726
3.1.9.	Boj proti náboženství. Reformní hnutí	731
3.1.10.	Vztah bolševické moci k národním kulturním hodnotám Ruska během NEPu	736
3.1.11.	Represivní aparát VČK-OGPU. Věznice a tábory	738
3.1.12.	Ruská společnost v letech 1923-1928 na území Ruska	741
3.1.13.	Odpor vůči bolševismu v letech NEPu	745
3.1.14.	Ruská společnost v letech 1923-1928 v zahraničí. Úděl ruské emigrace: vyhnanství a svědectví	746
3.1.15.	Ruská církev v zahraničí	751
3.1.16.	Společensko-politická hnutí ruského zahraničí	753
3.1.17.	Diskuse o národně státním upořádání probíhající v ruské diaspoře. Sjezd 4.-11. dubna 1926	759
3.1.18.	„Lidové“ zřízení v Mongolsku, Tuvě, Buchaře a Chivě	763
3.1.19.	Nekomunistické „periferie“ Ruska - Polsko, Finsko, Estonsko, Lotyšsko, Litva	765
3.1.20.	Lekce bolševismu světu. Bolševismus, fašismus a nacionální socialismus	768
3.2.	Rusko v letech totalitního stalinismu (1928-1939)	775
3.2.1.	Stalinovo vnitrostranické vítězství a vykročení k totalitní diktatuře	775
3.2.2.	Josif Stalin	779
3.2.3.	Přípravy k likvidaci rolnictva	785
3.2.4.	Boj se zahraničním Ruskem. Teror OGPU	786
3.2.5.	Rozkol v církvi a „sergiánství“. Zesílené pronásledování víry	789
3.2.6.	Likvidace staré inteligence	795
3.2.7.	Kolektivizace - druhé nevolnictví (bolševické)	798
3.2.8.	„Druhá občanská válka“ - protikomunistický odboj v ruské společnosti. Příprava národního povstání v roce 1930	804
3.2.9.	Druhý hladomor v letech 1932-1933	812
3.2.10.	Represe poloviny 30. let	816
3.2.11.	Industrializace	819
3.2.12.	Plánované národní hospodářství v Rusku	826
3.2.13.	Povýšenci, aktivisté a odborníci	830
3.2.14.	„Odstranění“ bezprizorných	840
3.2.15.	Ruská příroda v přetvářejícím působení bolševiků	841
3.2.16.	Kulturní revoluce a všeobecné zdivočení. Boj s historickou pamětí a svědomím. Osud národních kulturních hodnot v SSSR	844

3.2.17.	Vražda Kirova a definitivní stvrzení Stalinovy osobní diktatury _____	852
3.2.18.	Změna politických cílů ze světové revoluce na budování komunistické mocnosti. Sovětské vlastenectví _____	856
3.2.19.	Pokus o úplné zničení „posledního nepřítele“ - víry a církve v SSSR _____	859
3.2.20.	Kominternu a zahraniční politika SSSR ve 30. letech _____	862
3.2.21.	Ústava z roku 1936 a utváření „jediné socialistické společnosti v SSSR“ _____	865
3.2.22.	Sčítání lidu v lednu 1937 a následný masový teror VKS(b) _____	871
3.2.23.	Stalinova výměna komunistické elity v letech 1937-1938 _____	880
3.2.24.	Ruská společnost v SSSR ve 30. letech _____	886
3.2.25.	Buddhisté v bolševickém Rusku _____	888
3.2.26.	Muslimové v SSSR ve 30. letech _____	890
3.2.27.	Části bývalého Ruska nezasažené komunismem ve 30. letech _____	891
3.2.28.	Španělská občanská válka a Rusko _____	896
3.2.29.	Ruská společnost na Dálném východě a sovětsko-japonský konflikt _____	900
3.2.30.	Příprava na „poslední válku“. Závody ve zbrojení _____	904
3.2.31.	Postoj světového společenství k Stalinovu režimu _____	910
3.2.32.	Zahraníční politika bolševiků na konci 30. let _____	911
3.2.33.	Zlomený, zbavený paměti a zotročený lid Ruska v SSSR. Cena bolševického experimentu v roce 1939 _____	916
3.2.34.	Ruská společnost mimo SSSR. Politické tendence 30. let. ROVS. Vznik NTS-rs _____	921
3.2.35.	Ruská církev a ruská kultura „v poselství“ světa _____	925
Jmenný rejstřík _____		931